

BESZÁMOLÓ

**a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár
működéséről
(2024)**

**TERVEK
(2025)**

A Könyvtár adatai:

Név: Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

Státusza: nyilvános könyvtár, szerepel a minisztérium (KIM) és a Könyvtári Intézet vezette nyilvános könyvtárak jegyzékén

Cím és postacím: 9090 Pannonhalma, Vár 1.

Telefon: +36 96 570 142

E-mail: fkonyvtar@osb.hu

Honlap: <https://konyvtar.osb.hu/>

Nyitva tartás:

kedd-szerda-csütörtök: 8-12-ig *olvasó és kutatószolgálat, kölcsönzés*
hétfő és péntek: *belső munkákra, megbeszélésekre „védett idő”*
szombat: *zárva*

Március 21-én (Szent Benedek ünnepe) és november 11-én (Szent Márton ünnepe) zárva tartunk. A nagyobb egyházi (karácsony, húsvét) és rendi ünnepek környéki nyitva tartásról a honlapról tájékozódhatunk. Nyitva tartásunkban követjük az állami munkarendet - munkaszüneti napok, áthelyezett pihenőnapok stb.

Személyi kérdések:

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár igazgatója 2018. június 12-től **Ásványi Iлона**. 2024-ben *egy főállású* munkatárs **Samodai Éva** és egy *részmunkaidős* munkatárs: **Nagy Balázs** dolgozott még a könyvtárban.

Gyűjtemény:

A könyvtár **állományának nagyságáról** becsült adataink vannak. Kb. 300.000 könyv és cca. 100.000 kötet bekötött folyóirat alkotja a gyűjteményt, melynek $\frac{3}{4}$ része muzeális dokumentum.

Különgyűjteményeink: *Muzeális gyűjtemény:* kódexek, ősnymtatványok, antikvák, RPK = Régi Pannonhalmi Könyvek, *Modern gyűjtemények:* Modern Teológiai Könyvtár (MTK), R. Várkonyi Ágnes Könyvtár, „*helyismereti gyűjtemény*”: *Benedictina* I-III. (I.: nyomtatott művek, II. kéziratos hagyatékok, III. egykori bencés diákok munkái), *Kéziratgyűjtemények:* Jesuitica, Hungarica, Musicotheca

A könyvtár gyűjtőköre: A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár *egyházi-szerzetesi könyvtár*, más megfogalmazásban *teológiai szakkönyvtár*, ennek megfelelően gyűjtőköre: teológia és segédtudományai, szerzetesség – bencés szerzetesség, társadalom- és természettudományok, valamint szépirodalom szelektálva, minden bencés vonatkozású anyag.

E szigorú gyűjtőkör mentén **2024-ben 1062 db új könyvvel gyarapodott** a modern könyvállomány, ezeket vásárlás útján szereztük be, vagy ajándékként-adományként kaptuk, vagy bencés hagyatékból, illetve az ún. „bencés letétből” került hozzánk.

(A bencés letét, melyre 2016 óta van lehetőség, azt jelenti, hogy a szerzetesek évente eleinte 10.000 Ft, most 20.000 Ft értékben saját maguk vásárolhatnak könyveket a könyvtár költségvetése terhére. Ezeket a könyveket leltárba vesszük a könyvtárban, de hosszabb időre kölcsönzésre biztosítjuk annak a bencésnek, aki beszerezte. Mindezt annak szellemében, hogy a könyvtári gyűjtemény a bencés közösség közös szellemi vagyona.) **A legjelentősebb tétel a *Sources Chrétiennes* sorozat hiányzó kötetei egy részének beszerzése volt 2024-ben.**

47 féle folyóiratot, heti- és napilapot járattunk, ennyi lapra fizetünk elő. 2018-ban adattisztítást végeztünk, 2019-től csak azokat a folyóiratokat jelentjük a statisztikákban, amire előfizetünk, amit ajándékba kapunk, azokat nem, mert rapszodikus, hogy megkapjuk-e vagy sem. A folyóiratok száma csökkenésének további oka, hogy vannak lapok, amelyek megszűntek, vannak, amelyeket fenntartói döntés alapján nem járattunk tovább, van, aminek előfizetését átvette a Pannonhalmi Bencés Gimnázium Könyvtára.

2020-ban egy felmérést végeztünk a bencések számára fenntartott folyóiratolvasó kihasználtságáról, az olvasói szokásokról, és arról, hogy mely folyóiratokat olvassák a bencések. A felmérés mentén kiderült, hogy a nyomtatott sajtót egyre kevesebben olvassák, inkább internetről tájékozódnak és vannak olyan szaklapok, melyet egyáltalán nem olvas senki. Ezeket a teológiát vagy tanári szakjukat végző bencés növendékek budapesti könyvtárakban elektronikus formában, adatbázisokban érik el és használják. Éppen ezért 2021-ben, e felmérés mentén újabb folyóiratok előfizetését mondtuk le.

Beruházások, fejlesztések

2024-ben a klasszicista könyvtárterembe új kordonokat készítettünk, **díszes zsinórral és a három nyugati emeleti ablakra árnyékoló spalettákat.** A déli oldalterembe a függönyökkel és a szőnyeggel harmonizáló **terítők** kerültek a majki-kamalduli intarziás asztalokra, hogy védjük a sérüléstől azokat. A **Modern Teológiai**

Könyvtárba (MTK) új polcok készültek a kortárs irodalom számára és **teljesen felújítottuk** (meszelés, parketta, nyílászárók) az öt helyiségből álló MTK **egyik szobáját**, ahova új polcok kerültek, melyek segítségével lazítani tudjuk a gyűjteményt. Ez a helyiség egyféle irodaként szolgál, itt található a nyomtató-fénymásoló, a rack szekrény és munkaasztalok, vágó- és fűzőgép stb.

Állománygondozás:

Ahogy más könyvtárban is, egyre nagyobb a zsúfoltság és raktárhiánnyal küzdünk, de 2024-ben sikerült **lazítani a Benedictina gyűjteményt**.

A gyűjtemény közkinccsé tételére irányuló törekvések

A.) Alapfeladatok

A muzeális gyűjteménnyel rendelkező könyvtárakban kiemelt szerepet kap az **állomány fizikai védelme** (restaurálás, preventív védelem, állagmegóvás, vagyonvédelem, tűzvédelem). Ugyanakkor alapvető 21. századi elvárás, hogy gyűjtemény **feltárt** legyen távolról elérhető **elektronikus katalógusban**, helyi, sőt külső **adatbázisokban**.

Fontos feladat a szövegszerű és képszerű **digitalizálás**, hogy a muzeális kincseket, melyek a nemzeti kulturális örökség és a világ örökségének része is, széles körben megismertessék, közzé tegyék, nemcsak a tudományos kutatás, hanem a közművelődés, ismeretszerzés, tanulás szolgálatában. A pandémia alatt és óta egyre több, **a távhasználatra vonatkozó kutatói kérés érkezik**, ezek a könyvtárhasználók a Jesuitica, a Benedictina és a Musicotheca gyűjteményünk egyes kéziratairól kérnek **digitális másolatot**.

• A muzeális gyűjtemény rekonstrukciója

Magyarországon **először Pannonhalmán** alapítottak **könyvtárat**, az itt megtelepedő bencés szerzetesek. Ez a **könyvtár** azonban – a régióban más gyűjteményekhez hasonlóan – a „magyar történelem zivataros századaiban” **elpusztult**. A **bencés rend II. József féle feloszlata** (1786) után a **gyűjtemény (kb. 4000 kötet)** egy része Pestre került, az Egyetemi Könyvtárba, más részét elárverezték. 1802-ben, amikor I. Ferenc rendeletére a **bencés rend ismét működhetett**, 757 dokumentum került vissza Pannonhalmára. Ekkor kezdődött a könyvtár újkori története. A főapátsági könyvtár **a második világháború**, majd a **szerzetesrendek feloszlata (1950)** után **nem szenvedett károkat** – az egyes apátságok (pl. Tihany, Celldömölk, Zalaapáti, Bakonybél) és a bencés

gimnáziumhoz tartozó **rendházak** (pl. Esztergom, Pápa, Komárom) **könyvtárai** azonban **megsemmisültek, vagy lefoglalva nagy könyvtári elosztó központokban kerültek.**

Az **1786-ban** történt felosztás **előtt is a könyvtár tulajdonába tartozott könyveket helyi elnevezés szerint RPK-nak (Régi Pannonhalmi Könyv) nevezzük.**

Amennyiben anyagi erőnk engedi az egykor elárverezett vagy lefoglalt, antikvár árveréseken feltűnő, egykor a pannonhalmi könyvtár gyűjteményébe tartozó könyveket visszavásároljuk.

2024-ben egy ilyen kötetet sikerült visszaszerezniünk:

Egy 76 év után ismét bencés tulajdonba került kötetről

A szerzetesrendek felosztása (1950) után az egyes bencés apátságok (pl. Tihany, Celldömölk, Zalaapáti, Bakonybél) és a bencés gimnáziumhoz tartozó rendházak (pl. Esztergom, Pápa, Komárom) könyvtárai megsemmisültek, lefoglalva nagy könyvtári elosztó központokba kerültek vagy szétszóródtak. Amennyiben a pannonhalmi könyvtár anyagi forrásai engedik az elkobzott, elárverezett vagy elkótyavetyélt, egykor a pannonhalmi könyvtár vagy más bencés apátság, illetve rendház gyűjteményébe tartozó könyveket visszavásárolja, ha felbukkannak antikvár árveréseken vagy antikváriumokban. Az is előfordul, hogy magánszemély ajánlja fel az ilyen köteteket. Így történt ez egy az egykori pápai bencés könyvtárba tartozó Horatius kötetrel is, melyet *Winkler Nemes Gábor* vásárolt meg jelképes összegért a budapesti Ecseri úti használtcikk piac egyik standjánál és ajándékba felajánlotta a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtárnak.

A kötet (*Quinti Horatii Flacci opera*) Horatius két kötetben összegyűjtött 1762-ben, Velencében kiadott munkáinak második kötete. A teljes két kötet a költő poétikai műveit tartalmazza, az eredeti latin szöveg mellett kiegészítő jegyzetekkel ellátva. (I. kötet: *Énekek* I-IV. kötet, II. kötet: *Szatírák* I-II. kötet, *Levelei* I-II. kötet és *Pisohoz írt levelét*) A címlapon jól látható a pápai bencés székház dombornyomatos és a pápai bencés könyvtár piros tintás pecsétje. De korábbi bejegyzéseket is találunk: a címlapon Niczky Pál pálos szerzetes a kötéstábla belsején pedig Molnár Alexius (Sándor) pálos szerzetes neve olvasható. A kötet tehát még a pálosoké volt – a pápai bencés rendházban és iskolában korábban pálosok működtek.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/egy-76-ev-utan-ismet-bences-tulajdonba-kerult-kotetrol>

- **Állományvédelem, restaurálás:**

pályázatok - általában

A Világörökség címet birtokló Pannonhalmi Főapátság épületegyüttesében elhelyezkedő könyvtár a Világ Kulturális Örökségének is része. A különleges gyűjtemény különleges gondozást igényel. Az általános állagmegóvás milliós, az egyedi restaurálás pedig több százezres nagyságrendű feladat.

Az egyházi könyvtárak – köztük a pannonhalmi könyvtár – számára, feladataik elvégzéséhez **1998-tól nyíltak meg pályázati lehetőségek**, különböző célokkal (számítástechnikai eszközök, könyvtári szoftverek, infrastruktúra javítása, retrospektív elektronikus katalogizálás stb.) de leginkább az állományvédelmi feladatok elvégzésére. Fő támogatóik: **NKA, a kulturális minisztérium, Gerő Éva Alap.**

egyedi restaurálás

2002-ben az ősnymtatvány-antikva gyűjtemény általános állagmegóvása során elkészítettük az ebben a gyűjteményben leginkább restaurálásra szoruló művek jegyzékét – fontossági sorrendet felállítva. (2014-től az ősnymtatvány-adatbázis és nyomtatott katalógus készítése során ez a tervezés új lendületet kapott.) 2003-tól kezdve – már e jegyzék alapján restauráltattuk a gyűjtemény arra leginkább rászoruló egyes darabjait. **1999 és 2024 között összesen 85 kötet egyedi restaurálását** végeztük el.

NKA-pályázat segítségével restauráltatott ősnymtatvány

2023-ban sikeres pályázatot nyújtottunk be a Nemzeti Kulturális Alaphoz és **910.000 Ft** támogatást nyertünk, egyedi restaurálásra.

A támogatás segítségével **egy ősnymtatványt** sikerült restauráltatnunk 2024-ben, *Leonardus de Utino* (kb. 1400-1470) domonkos szerzetes, jeles teológus, híres prédikátor szentekről szóló „Arany prédikációinak” 1474-ben Augsburgban megjelent kötetét.

A kötet bibliográfiai leírása: Leonardus de Utino (OP) [Sermones aurei de sanctis / Leonardus de Utino]. - [Augsburg: Monast. SS. Udalrici et Afrae], [1474] M.CCCC.LXXiiii. - [431] fol.: ill.; 2° (31/33 cm)

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/nka-palyazat-segitsegevel-restauraltatott-osnyomtatvany>

preventív általános állományvédelem

2002-ben kezdtük el a védett könyvállomány általános restaurálását (preventív állományvédelem), gyűjteményről gyűjteményre haladva. A következő gyűjtemény-részekben sikerült elvégezni a munkát: *ősnymtatványtár* (a könyvnyomtatás feltalálása (1450) és 1500. december 31. között készült nyomtatott könyvek), a Kézirattár *Jesuitica* és *Hungarica* gyűjteménye, *RMK* (Régi Magyar Könyvek) gyűjteménye, *Benedictina I.* (bencés vonatkozású könyvek), a *klasszicista teremkönyvtár* polcain őrzött könyvek. **2002 és 2014 között így 6 gyűjteményrész általános preventív állományvédelme** valósult meg.

2014 óta azonban nem voltak ilyen pályázatok, csak „ad hoc” állománytisztítás (takarítás) történt a főapátság takarítóival, illetve iskolai közösségi szolgálat keretében.

fundraising az állományvédelem érdekében

2021 óta kapcsolódott be a könyvtár a Főapátság **fundraising**-tevékenységébe, mely során szponzorokat keresünk, adományokat gyűjtünk egyedi restaurálásra. 2022-ben Győr-Moson-Sopron Vármegye Önkormányzata segítségével restauráltattunk egy 15. századi kódexet. 2024-ben a Szent Márton napon három restaurálásra váró könyv talált örökbefogadó gazdára, melyek 2025-ben készülnek el.

Szent Márton nap 2024 – 3. – Fogadjon örökbe egy restaurálásra váró könyvet

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/szent-marton-nap-2024-3-fogadjon-orokbe-egy-restauralasra-varo-konyvet>

Feldolgozás – katalógizálás, adatbázisépítés:

A feldolgozást egy munkatárs végzi folyamatosan ezért nagyon lassan halad. A korábbi években tudtunk foglalkoztatni megbízási vagy vállalkozási szerződéssel olyan munkaerőt, akinek a feladata csak a katalógizálás volt. 2024-ben azonban erre nem volt lehetőség. Néhány hétre azonban akadtak olyan vállalkozók, aki díjazás nélkül besegítettek a feldolgozómunkába.

Az *MTK*-ban (Modern Teológiai Könyvtár), az *R. Várkonyi Ágnes Könyvtárban* és a *Benedictina I-III.*, a *Jesuitica*, a *Hungarica* gyűjteményekben jelentős, nagy arányú állománygondozás, feldolgozás 2024-ben nem történt.

A Muzeális gyűjteményből 2023-ban elkezdődött és 2024-ben folytatódott **a kódexek és kódex-fragmentumok feldolgozásának előkészítése** az OSZK HUN-REN-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport segítségével. Ugyancsak elkezdődött **Musicotheca gyűjtemény 19-20. századi részének** (könyvek, kották, hangszerek, lemezek) **fizikai feltárása és digitalizálása**.

- **Egyéb tevékenység:**

Könyvárusítás a duplumokból

Mint a legtöbb könyvtár, mi is raktározási gondokkal küzdünk, ezért kevés kivételtől eltekintve – pl. dedikált kötetek –, minden könyvből csak egy-egy példányt őrzünk meg az utókor számára.

A könyvgyarapítás szabályozott gyűjtőkör mentén történik, tehát a következő témájú könyveket gyűjtjük: teológia és segédtudományai, minden bencés vonatkozású dokumentum, szerzetesség, egyháztörténet... Ezen kívül „történelmi tradíciók alapján” gyűjtjük a természet- és társadalomtudományokat, valamint szépirodalmat – erősen válogatva.

A gyarapítás nemcsak vásárlás útján történik, hanem sok könyvet kapunk ajándékba, ugyancsak sok anyag kerül be a könyvtárba egy-egy bencés hagyaték részeként.

Azokat a köteteket, melyekből van már egy példányunk, illetve amelyek nem tartoznak a gyűjtőkörünkbe, értékesítjük.

2019-ben – akkor adománygyűjtő akcióként, jótékony céllal – elkezdtek a könyvtár fölőspéldányainak helybeni értékesítését *a főmonostori kiállítótér kijáratánál, a turistaútvonal végén*. Abban az évben a bevételből egy nehezebb sorsú diákot és a Főapátság Szent Márton-asztala projektjét támogattuk, mely meleg étkezést biztosít az arra rászorulóknak. 2020-ban a pandémia miatt Pannonhalma bezárt – az árusítást nem tudtuk folytatni.

2021-ben indult újra az élet, 2022-től **folytatni tudtuk a duplumárusítást**. A bevétel a könyvtár költségvetésébe kerül.

- **Fejlesztés, eszközbeszerzés:**

Eszközfejlesztés, eszközbeszerzés **2024-ben nem volt**.

B.) Az alapfeladaton túli tevékenység

A muzeális állomány közkinccsé tételének lehetősége a digitalizáláson túl a **kiállítások** szervezése a saját gyűjteményből, valamint műtárgykölcsönzés különböző kiállításokra. Az egyes egyházi intézményekben rendezett kiállítások kiváló forrásai az adott helyi

gyűjtemények: könyvtár, levéltár, múzeum tudományos feltárása („megkutatása”). Ezek a kiállítások nem mindig „történetiek,” hanem modernnek is lehetnek, kortárs művészek alkotásai, melyeket egy-egy egyházi hely vagy éppen gyűjtemény ihletett, és témájukban nem is mindig *egyháziasak* vagy vallásosak. Kiváló példa erre az együttműködésre a Pannonhalmi Főapátság és a kortárs művészetek párbeszéde.

A muzeális kincsek bemutatásának másik lehetősége: ***bekapcsolódás az egyházi fenntartó MICE*** ((Meetings, Incentives, Conferences, and Exhibitions), ***kulturális és vallási-turisztikai tevékenységébe***.

Ennek egyik módja a teremkönyvtárral bíró egyházi könyvtárak esetében ***reprezentatív helyszín biztosítása*** rendezvények számára.

Egy következő lehetőség ***tematikus látogatások***, foglalkozások, ***vezetések*** szervezése és levezetése.

Az egyházi könyvtárakban őrzött kulturális értékek közkinccsé tételének további lehetősége a fenntartó intézmény és szervezet ***imázsépítésének*** segítése. Többek között forrás (hiteles történeti információk és storytelling) biztosítása a dizájn-teremtés, márkaépítés, promóció érdekében, amivel ***az adott fenntartó intézmény marketingjét, brandjét*** erősítik – vagy segíthetnek ennek kialakításában.

Több egyházi könyvtár vállalkozik önálló ***kiadói tevékenységre (könyvkiadás és folyóiratszerkesztés)***, vagy egy-egy kiadó segítségével tárja a nagyközönség elé kulturális kincseit, ***hasonmás kiadások*** vagy egyéb kiadványok: ***szövegkiadások, forráskiadványok, nyomtatott katalógusok*** formájában tudományos vagy ismeretterjesztő céllal.

• ***Kiállítások***

A Pannonhalmi Főapátság **2024.** évi **kulturális évadának** — **Bazilika800**, Pannonhalma harmadik temploma felszentelésének 800. évfordulója – hívószava az **ÜNNEP** volt. E gondolat köré szerveződtek a kulturális rendezvények, kiállítások.

a könyvtár saját kiállításai gyűjteményéből

Quam dilecta tabernacula tua...Milyen kedves a te hajlékod (Zsolt 84, 2) Időszaki kiállítás a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár klasszicista teremkönyvtárában 2024. március 21. és 2025. március 21. között

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/bazilika800-kiallitas-2024->

quam-dilecta-tabernacula-tua

A monostor minden vagyonát úgy tekintve, mint az oltár szent edényét (vö.: RB 31.10) Időszaki kiállítás a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár klasszicista teremkönyvtárában 2024. március 21. és 2025. március 21. között

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/bazilika800-kiallitas-2024-monostor-minden-vagyonat-ugy-tekitve>

könyvtár, mint kiállítótér

A könyvtár-levéltár-múzeum egy közös ős-intézményből vált szét. A könyvtárak kéziratok – levéltári – anyagokat is gyűjtöttek, sőt metszeteket, tervrajzokat is, melyek ma már inkább egy múzeum gyűjteményébe valók. A 17-18. században épült teremkönyvtárak alkalmasak voltak arra, hogy szobrokat és képeket is elhelyezzenek és bemutassanak bennük.

A barokk viszonylag egységes vallásos-abszolutisztikus világképének felbomlása után a 19. században elterjedt egyféle történeti-rendszerező szemlélet. A tudatosan gyarapított gyűjteményekben a könyvek és archívumba (levéltárba) való iratok mellett festményeket, rajzokat, szobrokat, ötvöstárgyakat is gyűjtöttek. A természettudományok előretörésével kiegészültek ezek ásványokkal, növény és állat-preparátumokkal. Jelentős régiség (régészeti leletek) és numizmatikai gyűjtemények is létrejöttek.

A pannonhalmi teremkönyvtár klasszicista stílusban épült 1824 és 1832 között, azzal a céllal, hogy a három terület (könyvtár-levéltár-múzeum) anyagát vagy legalábbis annak egy részét együtt, egy helyen mutassák be. Az „**összgyűjteményi szemléletet**” mutatja az is, hogy bizonyos időszakban a könyvtárosok voltak gyakran a levéltárosok is, akik az egész gyűjteményről – beleértve a múzeumot is – készítettek katalógust.

A három gyűjtemény (Pannonhalmi Főapátsági **Könyvtár**, Pannonhalmi Főapátsági **Levéltár**, Pannonhalmi Főapátsági **Múzeum**) ma is együtt, egymás munkáját segítve működik.

A pannonhalmi klasszicista teremkönyvtár **előtere** hosszabb-rövidebb ideig az elmúlt évtizedekben is helyet adott különböző kamara-kiállításoknak, melyeken a Pannonhalmi Főapátsági Gyűjtemény (múzeum-levéltár-könyvtár) egyes érdekesebb műtárgyait mutatták be. 2011 óta ebben a térben Pannonhalmát bemutató metszetek láthatók itt (igényes másolatban), valamint a klasszicista átépítés makettje.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/regi-uj-kiallitas-konyvtarunk-elotereben-1>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/folytatas-regi-uj-kiallitas-konyvtarunk-elotereben-2>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/folytatas-regi-uj-kiallitas-konyvtarunk-elotereben-3>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/folytatas-regi-uj-kiallitas-konyvtarunk-elotereben-4>

Később kerültek ide a torony mozaikképe helyén korábban látható dombormű egyes darabjai.

A reneszánsz és a barokk kor egy sajátos képződménye az úgynevezett *Kunst- und Wunderkammer*, (érdekes, értékes és ritka tárgyak gyűjteménye) melyben a különböző képzőművészeti alkotások, a természettudománnyal kapcsolatos tárgyak, régészeti leletek stb. kaptak helyet. A Pannonhalmi Főapátsági Múzeum anyagából ilyen bemutató a **könyvtár északi kisebbik helyiségében** kapott helyet.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/bemutato-konyvtarban-pannonhalmi-foapatsagi-muzeum-gyujtemenyeibol-kunst-und-wunderkammer>

A Pannonhalmi Főapátsági Múzeum a *kincstárból*, *képtárból*, a *metszettárból*, a *numizmatikai gyűjteményből*, *régiségtárból* és *ásványtárból* áll. Idesorolhatjuk még a *fotótárat*, a *képeslap-*, a *szenkép-* és a *bélyeggyűjteményt*. A kincstár anyagából 2021-ben a templom népbejárója közelében nyílt állandó kiállítás. A képtár anyagából a **könyvtár déli nagyobb oldaltermében** láthatunk bemutatót.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/bemutato-konyvtarban-pannonhalmi-foapatsagi-muzeum-gyujtemenyeibol-keptar>

2021 májusában az Esztergomi Keresztény Múzeumból a Pannonhalmi Főapátságba került Ruzsa György fémikon gyűjteménye. A letétként kezelt műtárgyak adatolt, feldolgozott állapotban kerültek hozzánk. A gyűjteményből bemutató látható a **könyvtár déli kisebbik termében**. Az 1120 db tárgy elérhető a következő adatbázisban:

<https://hu.museum-digital.org/collection/1245>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/bemutato-konyvtarban-pannonhalmi-foapatsagi-muzeum-gyujtemenyeibol-ikongyujtemeny>

A pannonhalmi könyvtár klasszicista **könyvtártermében (nagyteremben)** kiállítási másolatok formájában évek óta megtekinthették a látogatók a Pannonhalmi és a Tihanyi Apátság alapítólevelét. 2021-ben ez a bemutató a Szent László összeírólevéllel, a Pannonhalmi Hóráskönyvvel, valamint a Pannonhalmi Evangelis-tariummal bővült. Az oklevelek és kódexek bemutatását szép kivitelezésű molinók is segítik.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/oklevelek-es-kodexek->

nemesmasolatok-formajaban-es-diszes-molinokon

Ugyancsak a **nagyteremben** látható három felújított, megszólaltatható barokk orgona.

Szigeti Kilián (1913-1981) bencés atya, orgonaművész, orgonaszakértő, a pannonhalmi főiskola tanára, a rendi kórus vezetője, aki az orgonák történetével foglalkozott, kutatóútjain régi orgonák darabjait is összegyűjtötte.

E gyűjtemény három darabja a *Pannonhalmi Főapátsági Könyvtárban* kapott új helyet, ahol megtekinthetik a látogatók, de meg is hallgathatják az orgonamuzsikát kedvelők.

A *Pannonhalmi Főapátság Orgonatörténeti Muzeális Gyűjteménye* 1968-ban a millenniumi emlékműben kapott helyet. A jeles bencés szerzetes célja az volt, hogy megmentse és tanulmányozhatóvá tegye a XVIII-XIX. századi magyarországi orgonaépítészet olyan emlékeit, amelyek eredeti helyükön már nem felelnek meg feladatuknak, ezért a pusztulás veszélye fenyegeti azokat. A gyűjtemény három pozitív orgonából, játszóasztalból, fúvószerkezetből és további alkatrészekből állt.

Szigeti Kilián halála után a gyűjtemény bezárt, az összegyűjtött anyagot a főapátság különböző helyeken raktározta, mígnem 2018-ban Dr. Kormos Gyula orgonaszakértő felmérve a romokat a következőket írta: „A kiemelt örökségvédelmi jelentőségű Dr. Szigeti Kilián OSB-féle orgona-örökség megőrzése nem csak műemlékvédelmi, hanem egyháztörténeti szempontból is kiemelkedő jelentőségű cél.”

2021-ben sikerült felújítani a gyűjtemény egy jeles darabját, amely 1750 körül a besztercebányai *Martin Podkonický* (1709-1771) műhelyében épült. **2024**-ben került a teremkönyvtárba *Martin Zorkovsky* (kb. 1659-1746) körmöcbányai mester orgonája és az 1770-es években készült Corte-orgona.

Már három felújított barokk orgona látható könyvtárunk muzeális termében... egyelőre ugyan még nem a végleges helyükön, melyek május 18-án, az Orgonák Éjszakáján meg is szólalnak

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/mar-harom-felujitott-barokk-orgona-lathato-konyvtarunk-muzealis-termeben>

Egy újabb 18. századi orgona lelt otthonra a klasszicista könyvtárteremben

Egy újabb 18. századi orgona kelt életre *Szigeti Kilián* bencés orgonagyűjteményéből, melyet *Hortobágyi T. Cirill* főapát március 21-én áldott meg az ünnepi szentmise után. A most felújított és megáldott orgona építőjét a szakértő, *Homolya Dávid András* és *Peter Macejka* orgonaépítő egybehangzó véleménye alapján sikerült azonosítani a homlokzati

sípokról, valamint a szélláda alapján. A hangszer így minden valószínűség szerint *Martin Zorkovsky* (kb. 1659-1746) körmöcbányai mester munkája, a homlokzati sípok díszítettsége és a mester többi orgonájának datálhatósága alapján valószínűleg a XVIII. sz. elején készült. Bár jelenlegi ismereteink alapján nem datálható pontosabban, jó eséllyel a mai Magyarországon fellelhető legöregebb orgonák egyike a soproni Wöckherl-orgona és a kőszegi kálváriatemplom pozitív orgonája után.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/egy-ujabb-18-szazadi-orgona-lelt-otthonra-klasszicista-konyvtarteremben>

A legutóbb felújított Corte-orgonáról

A felújítás után visszatért Pannonhalmára és ismét régi pompájában ragyog az 1770-es években készült Corte-orgona. A hangszert a Bazilika800 emlékévre *Bors László* és *Bartis Szabolcs* orgonaépítők restaurálták és állították vissza eredeti, barokk kori állapotába. A mesterek április 29-én a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtárban szerelték össze és hangolták be a megújult orgonát.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/legutobb-felujitott-corte-orgonarol>

A könyvtár **nagytermében** három különleges emlékérmé is látható.

A bencés közösség minden évben augusztus 27-én ünnepli a pannonhalmi Szent Márton bazilika felszentelésének évfordulóját. A Bazilika800 emlékévben – a 800. évforduló a harmadik templom felszentelésének ünnepe – az ünnepi liturgia után 2024-ben a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár klasszicista könyvtártermében jelentette be az alapításának centenáriumát ünneplő Magyar Nemzeti Bank a hazai nemzeti emlékhelyeket bemutató sorozat részeként megjelenő „**Pannonhalmi Bencés Főapátság**” emlékérmé kibocsátását.

Az emlékérmé a Nemzeti Örökség Intézete kezdeményezésére létrejött sorozat legújabb elemeként jelent meg. A Főapátság épületegyüttesét ábrázolja, illetve az alapítólevél részletével Pannonhalmi Szent Mór, az első magyar származású bencés szerzetest, később pécsi püspököt. A sorozat 11. elemeként megjelenő emlékérmét Bitó Balázs iparművész tervezte.

A Magyar Nemzeti Bank felajánlásával az emlékérmé tiszteletpéldánya a Pannonhalmi Főapátsági Múzeum Numizmatika gyűjteményét fogja gazdagítani.

Az ünnepségen bemutatott „Pannonhalmi Bencés Főapátság” emlékérmé értékesítése a kibocsátás napján, augusztus 28-án indult az érméket gyártó és fogalmazó Magyar Pénzverő Zrt. értékesítési csatornáin keresztül.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/pannonhalmi-bences-foapatsag-emlekerme-unikalis-arany-probaverete-szeptemberben-megtekintheto>

A nagyközönség számára az emlékérmé unikális, arany próbaverete 2024. augusztustól decemberig megtekinthető volt a teremkönyvtárban, melyet 2025 januárban egy Hortobágyi T. Cirill főapát vezetett delegáció vitt el Ferenc pápának ajándékba. 2025 folyamán az emlékérmé ezüst változata látható a tárlóban.

<https://pannonhalmifoapatsag.hu/mejerosito-talalkozas-ferenc-papa-fogadta-hortobagyi-t-cirill-foapatot-es-a-bences-delegaciot-a-vatikanban/>

A *Pannonhalmi Bencés Főapátság emlékérmé* kibocsátása alkalmából ugyancsak megtekinthető volt a **templom felszentelésének 700. évfordulója alkalmából készített emlékérmé**, melyen a templom belső tere, Uros apát portréja és a rendalapító Szent Benedek látható, és az 1925-ös szentévre kibocsátott emlékérmé is.

A díszes pannonhalmi jubileumi érmé egy példányát Bárdos Remig főapát 1925. október 9-én, a szentévké alkalmából maga vitte el a pápának, XI. Piusznak. A Szentatya örömmel fogadta az ajándékot, és viszonzásul a **szentévre kibocsátott emlékérmével** ajándékozta meg Remig főapátot és Pannonhalmát. A két emlékérmé 2025 folyamán is látható.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/bazilika800-pannonhalmi-bences-foapatsag-emlekerme-kibocsatasa-2>

részvétel más intézmény által rendezett kiállításon

A Pannonhalmi Hóraskönyv az OSZK *Az idő arcai* című kiállításán

2024. április 12-től és július 11-ig volt látogatható az Országos Széchényi Könyvtárban *Az idő arcai* című kiállítás, melyen a 15. századi Pannonhalmi Hóraskönyvet is láthatták az érdeklődők.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/rejtett-kincseink-pannonhalmi-horaskonyv>)

A kiállítás az antik és a keresztény kultúra időfelfogását mutatta be, bepillantást engedett a régi korok időről alkotott elképzelésébe, és azt is felvillantotta, hogy eleink hogyan fürkészték a jövőt, hogyan gondoltak a hétköznapiakra és az ünnepekre.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/pannonhalmi-horaskonyv-az-oszk-az-ido-arcai-cimu-kiallitasan>

- **Bekapcsolódás az egyházi fenntartó MICE** (Meetings, Incentives, Conferences, and Exhibitions), **kulturális és vallási-turisztikai tevékenységébe.**

➤ **Egyházi és állami delegációk, vendégek**

Az ökumenikus konferencia vendégei látogatása

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/az-okumenikus-konferencia-vendegei-latogatasa>

Szent Márton nap 2024. Dr. Nagy István agrárminiszter látogatása a könyvtárban

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/szent-marton-nap-2024-5-dr-nagy-istvan-agrarminiszter-latogatasa-konyvtarban>

➤ **Szakmai és más csoportok látogatása**

A Zarándok Akadémia részvevőinek látogatása a könyvtárban

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/zarandok-akademia-reszvevoinek-latogatasa-konyvtarban>

"Nyugdíjas ifjak" látogatása

2024. május 28-án a *Káposztási Családok Egyesülete Nyugdíjas Ifjak Klubja* tagjai látogattak Pannonhalmára.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/nyugdijas-ifjak-latogatasa>

Esti látogatás a könyvtárban

2024. május 28-án este a gimnázium *melki testvériskolájából* érkezett vendégek látogatták meg az este különös hangulatú könyvtárunkat.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/esti-latogatas-konyvtarban>

Szomszédolók – A Győr-Moson-Sopron Vármegye Győri Levéltára munkatársai látogatása

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/szomszedolok-gyor-moson-sopron-varmegye-gyori-leveltara-munkatarsai-latogatasa>

Szomszédolók – A HUN-REN-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport látogatása

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/szomszedolok-hun-ren-oszk-fragmenta-et-codices-kutatocsoport-latogatasa>

A Partiumi Keresztény Egyetem (Nagyvárad) hallgatói látogatása

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/partiumi-kereszteny-egyetem-nagyvarad-hallgatoi-latogatasa>

A Fiatal Levéltárosok Egyesülete látogatása

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/fiatal-leveltarosok-egyesulete-latogatasa>

Hungarian Business Leaders Forum csoport látogatása Pannonhalmán

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/hungarian-business-leaders-forum-csoport-latogatasa-pannonhalman>

ELTE BTK Művészettörténeti Intézet látogatása Pannonhalmán

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/elte-btk-muveszettorteneti-intezet-latogatasa-pannonhalman>

Gyűjteményi tárlatvezetés munkatársainknak

November 26-án és 28-án a Főapátság más részlegeiben dolgozó munkatársait látta vendégül a könyvtár, a levéltár és a múzeum. A könyvtárban a két csoport "a pincétől a padlásig" - a galériától a raktárakig - bejárta a teret, majd bemutatón vettek részt, ahol megtekinthették a gyűjtemény kincseit.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/gyujtemenyi-tarlatvezetes-munkatarsainknak>

➤ Országos projektek, melyekben részt veszünk:

• Kódex-projekt – (2023; 2024-2027)

partner: OSZK HUN-REN-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport

cél: a könyvtár 19 kódexének és cca. 150 kódex-fragmentumának feldolgozása

Pannonhalma részéről hét kódex digitalizálása, a kutatócsoport részéről a munka felosztása megtörtént 2024-ben.

A projekthez kapcsolódó előadás:

Előadás könyvtárunk német nyelvű kódexeiről és kódextöredékeiről

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/eloadas-konyvtarunk-nemet-nyelvu-kodexeiroel-es-kodextoredekeiroel>

• Placid atya-projekt – (2023; 2024-2025)

partner: NEB Nemzeti Emlékezet Bizottsága

cél: Olofsson Placid OSB atya szellemi-lelki hagyatékának feltárása, megőrzése és felhasználása az oktatásban

Pannonhalma részéről biztosítottuk a hagyaték kutatását, a NEB

munkatársai – Soós Viktor Attila és Wirthné Diera Bernadett – többször kutattak a könyvtárban 2024-ben.

- ***Pray-kódex hasonmás kiadása – (2023-2024)***

partnerek: OSZK-ELTE-Jezsuita rend

cél: a Pray-kódex hasonmás kiadása – tanulmánnyal

Pannonhalma – a könyvtár – hozzájárult a kiadás költségeihez és a levéltárból Dénesi Tamás igazgató tanulmányt írt a kísézőkötetbe.

- ***Együttműködés a Haydneummal***

2014-ben részben a könyvtár irányítása alá került a Musicotheca gyűjtemény. **2016 és 2018 között** belső erőforrásból *Samodai Éva* könyvtáros munkatársunk koordinálásával és egy idős bencés bevonásával megtörtént a Musicotheca muzeális, kéziratos kottáinak számbavétele Excel táblázatba. **2018**-ban elkészült a gyűjtemény elhelyezésére alkalmas kutatószoba, **2019**-ben sikerült bebútorozni – üveges polcokkal-szekrényekkel. Az Excel táblázatban rendelkezésre álló adathalmazt **2019**-ben konvertáltattuk a Corvina programba. Még ebben az évben elkezdjük az így keletkezett adatbázis verifikálását, ellenőrzését, véglegesítését *Sasváryné Szepesi Zsuzsanna*, az MTA Zenetudományi Intézete nyugalmazott vezetője, zenei könyvtáros szakember segítségével. Ezt a munkát **2020**-ban és **2021**-ben is szeretnénk volna folytatni, ám a járvány miatt ez nem volt lehetséges, a munka leállt.

2021-ben egy rövid ismertető született a Musicotheca gyűjteményről: *Koltai András: Iter musicum Hungaricum: Zenei utazás gyűjteményről gyűjteményre in: Haydneum. Magyar Régizenei Központ. Hungarian Centre for Early Music, Bp. 2021 143-153*

2023-ban tudtuk folytatni a munkát, ekkor elkezdődött a *Musicotheca gyűjtemény 19-20. századi részének* (könyvek, kották, hangszerek, lemezek) *fizikai feltárása* és az elektronikus katalógus tételeinek autopszia ellenőrzése *Sasváryné Szepesi Zsuzsanna* segítségével. Ez utóbbi verifikálás folytatódott **2024**-ben. Ugyancsak ebben az évben *Pintér Ágnes* és *Egri Márton* – a Haydneum munkatársai – elkezdtek a muzeális kották tartalmi feltárását.

Az együttműködés – szerződéskötés **2025**-ben várható – eredménye és célja: a kéziratos szólamanyagokból a Haydneum modern partitúrát készít, saját felhasználásra, a modern partitúrák alapján eldöntik, hogy mely műveket szeretnék előadásra/lemezfelvételre felhasználni, előadás/lemezfelvétel esetén a kiválasztott művekből elkészítik a modern szólamanyagot, melyet a hangversenyen/lemezfelvételen használnak fel, hangverseny/lemezfelvétel esetén a műsorfüzetben, CD booklet-ben feltüntetik a kéziratos anyagok forrását (Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár), mert a kéziratos források tulajdonosa a pannonhalmi könyvtár marad. A Haydneum által elkészített modern kották nem kerülnek piaci

forgalomba és online felületeken sem teszik azokat közzé. A hangversenyen/lemezfelvételen felhasznált modern kottákat a Haydneum saját költségen nyomtatja ki saját felhasználásra. A kapott fotókat harmadik félnek nem adják át és nem is teszik közzé semmilyen online felületeken. A fotók a Haydneum belső szerverein kerülnek tárolásra saját felhasználásra.

- **Írórezidencia – (2021-)**

partner: PIM

Pannonhalma 2021 őszétől kapcsolódott be a Magyar Írórezidencia programba. A Főapátság tavasszal és ősszel fogad egy-egy költőt, író. Íróvendégeink voltak eddig: 2021: *Győrffy Ákos*, 2022: *Cornelia Hülbauer*, *Barnás Ferenc*, 2023: *Visky András*, *Báthori Csaba*, **2024: Kiss Noémi és Wirth Imre**

Információk a Magyar Írórezidencia Programról:

<https://magyarirorezidencia.hu/bemutakozas>

A hely hat az alkotóra, az alkotó hat a helyre – A Magyar Írórezidencia Programról

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/hely-hat-az-alkotora-az-alkoto-hat-helyre-magyar-irorezidencia-programrol>

2024 tavaszi Írórezidencia-vendégünk: Kiss Noémi

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/tavaszi-irorezidencia-vendegunk-kiss-noemi>

Kiss Noémi pannonhalmi naplója a Vigilia májusi számában

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/kiss-noemi-pannonhalmi-naploja-vigilia-majusi-szamban>

Írórezidencia-vendégünk 2024 őszén: Wirth Imre

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/irorezidencia-vendegunk-2024-oszen-wirth-imre>

Wirth Imre hangulatok-érzések-élmények Pannonhalmán

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/wirth-imre-hangulatok-erzesek-elmanyek-pannonhalman>

- **Együttműködés a győri Széchenyi Egyetem Művészeti Kar Tervezőgrafikai tanszékével**

A győri tervezőgrafika szakos hallgatók a 2024/2025-ös tanév első félévében különböző szentekkel foglalkoztak. Az életük, ábrázolásuk,

attribútumok feldolgozása – vonatkozó szakirodalomból – mellett látogatást tettek Pannonhalmán, ahol a könyvtár gyűjteményében őrzött dokumentumokat tanulmányozták, különös tekintettel az írásra, tipográfiára, illusztrációkra. Munkáikat – egyes projektjeiket – bemutatták tanáraiknak és egymásnak. A prezentáción mi is részt vettünk.

A Széchenyi Egyetem (Győr) Művészeti Kar Tervezőgrafika szakos hallgatók féléves projektprezentációján jártunk

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/szechenyi-egyetem-gyor-muveszeti-kar-tervezografika-szakos-hallgatok-feleves>

➤ A könyvtár, mint rendezvényhelyszín

Bazilika800 – Az Uros apát és műve időszeri kiállítás megnyitója

2024. április 27-én nyílt meg és 2024. november 11-ig volt látogatható a *Bazilika800* emlékév időszeri kiállítása *Uros apát és műve* címmel a pannonhalmi könyvtár klasszicista teremkönyvtára alatti Főmonostori kiállítótérben. A megnyitó ünnepségnek a teremkönyvtár adott helyet.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/bazilika800-az-uros-apat-es-muve-idoszaki-kiallitas>

Az Angyalok Nyelvén Alapítvány

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár díszes termében 2024. május 6-án létrejött az *Angyalok Nyelvén Alapítvány*, melynek „kitüntetett célja és szándéka – a preambulum szerint – a *Roma Nemzetség egésze érdekében végzett jószolgálati munka folytatása és támogatása.*” Az alapítványt Mező Misi énekes-gitáros zenész, Balogh László Kayla üzletember, közösségépítő, Kunhegyesi Ferenc festő, grafikus, Papp Róbert média-szakember, rendező hozta létre, az okiratot Háromszéki Bence ügyvéd jelenlétében írták alá.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/az-angyalok-nyelven-alapitvany>

Homolya Dávid és Vadász Attila koncertje az Orgonák éjszakáján a könyvtárban

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/homolya-david-es-vadasz-attila-koncertje-az-orgonak-ejszakajan-konyvtarban>

Orgonatúrával elkezdődött a XX. Arcus Temporum

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/orgonaturaval-elkezdodott-xx-arcus-temporum>

➤ **Tematikus programok, melyekhez forrásokat adtunk**

***A könyvtár titkai* - tematikus séta a könyvtárban**

A Pannonhalmi Főapátság az egyetemes és nemzeti kulturális örökség meghatározó központja. Az olvasás szeretete és gyakorlása elválaszthatatlan része a bencés szellemiségnek, aminek egyik megtestesülő és a Főapátság látképét is meghatározó része a Könyvtár. ***A könyvtár titkai*** címmel 2024-ben több alkalommal is *rendhagyó sétán* vehettek részt az érdeklődők. A látogatók olyan különleges helyszínekre is betekintést kaphattak, amire korábban soha nem volt lehetőség. A programot a Pannonhalmi Apátsági Turizmus és Vendéglátás Kft. szervezte.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/konyvtar-titkai-tematikus-seta-konyvtarban>

Ezer év Itália Pannonhalmán

Pannonhalma ezer szállal kötődik Olaszországhoz és annak fővárosához Rómához és a bencés rend központjához, Montecassino monostorához.

Az ***Ezer év Itália Pannonhalmán*** tematikus vezetés során, július 7-én máskor nem látogatható helyszínekkel, levéltári és könyvtári dokumentumokkal és a múzeumból származó tárgyi emlékekkel ismerkedhettek meg az érdeklődők.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/ezer-ev-italia-pannonhalman>

Barokk Pannonhalma

A népszerű tematikus vezetés során a látogatók végigjárják a Főapátság barokk stílusban épült tereit és épületeit. A túra különlegessége, hogy a monostor olyan helyszíneit is érinti, melyeket csak kivételes alkalmakkal láthat a nagyközönség.

Megtudhatjuk, miért tartják Pannonhalmát ezer éve "kortársnak," hogyan építették újjá a monostort a szerzetesek a török uralom után, de feltárulnak a 18. század első évtizedeiben épített és napjainkban a nagyközönség által ritkán látogatható részek is. Megcsodálhatjuk például a barokk ebédlőt (Refektórium) és a főpapi lakosztályt (Prelatúra) is, amelyek a mai napig az itt élő szerzetesközösség mindennap használatos terei.

Kapcsolódó könyves hírek:

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/barokk-pannonhalma-program-margojara-barokk-ebedlo-freskoinak-konyves-hattere-1-bevezeto-es>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/barokk-ebedlo-freskoinak-konyves-hattere-2-az-emblemak>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/barokk-ebedlo-freskoinak-konyves-hattere-3-egyhazi-es-vilagi-meltosagok>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/barokk-ebedlo-freskoinak>

➤ **Egyéb programok**

Leendő idegenvezető diákok látogatása a könyvtárban

Április 15-én a bencés gimnázium *idegenvezetésre vállalkozó diákjait* láttuk vendégül a könyvtárban. A rendhagyó, a szokásosnál részletesebb bemutató során a „pincétől a padlásig”, a Hóman-bástyában található tömör raktártól és a teremkönyvtár alatti alsó könyvtártól a galériáig bejárták a könyvtárat, majd megismerkedtek a gyűjtemény egyes kincseivel, érdekességeivel. A diákok nyári munka során vagy tanévben egy-egy eseti megbízást követően fogják kalauzolni a vendégeket a Pannonhalmi Főapátságban.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/leendo-idegenvezeto-diakok-latogatasa-konyvtarban>

Bazilika800 – A második Az én bazilikám tematikus program

2024. április 28-án a második *Az én bazilikám* sétán (**Szentek, asszonyok, szolgálólányok – Nők a pannonhalmi bazilikában**) Kiss Noémi író, Ásványi Ilona könyvtárigazgató és Dejsics Konrád atya mutatta be a Pannonhalmi Főapátság nyolcszáz éves templomát.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/bazilika800-masodik-az-en-bazilikam-tematikus-programrol>

A könyvtár, mint a „bencés projekt” egyik helyszíne

A Pannonhalmi Bencés Gimnázium elsős (7. és 9. osztályos) diákjai számára kiemelt jelentőséggel bír a kompetencia alapú oktatás keretében az ún. bencés projekt. Célja, hogy az iskolába kerülő új diákok megsejtsenek valamit abból a szellemiségből, lelkiségből, bencés hagyományból, melyben a Pannonhalmi Főapátság, az itt élő szerzetesi közösség és a bencés gimnázium működik, valamint, hogy olyan közösséggé kovácsolódjanak, mely az itt eltöltött 4 vagy 6 év után is megmarad.

A fiúk az első hetekben a tanórákon és tanórákon kívüli foglalkozásokon megismerkednek a bencés rend egyetemes és magyar történetével. A főapátság épületegyüttesében egyes kiemelt helyszíneit (templom, könyvtár, gyűjtemények stb.), azok történetét behatóbban is tanulmányozzák, kutatómunkát is végezve, a tanárok vagy a gyűjtemények vezetői mentorálásával.

Az idei tanévben a bencés projekt az október 6-i szülői látogatáson zárult, amikor a diákok mutatták be főmonostor és a gimnázium kiemelt helyiségeit, épületrészeit szüleiknek és társaiknak.

Az egyik ilyen kiemelt helyszín a könyvtárterem volt, ahol nemcsak a gyűjtemény és a díszes teremkönyvtár történetéről meséltek, hanem a

családtagok korabeli dokumentumokat is láthattak a könyvtár kincseiből.
<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/konyvtar-mint-bences-projekt-egyik-helyszine>

➤ **Imázs-építés (marketing, brand)**

Sörcímke-inspiráció a könyvtár régi botanikai könyveiből–2.
<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/sorcimke-inspiracio-konyvtar-regi-botanikai-konyveibol-2>

Kapcsolódó hír:

Sörcímke-inspiráció a könyvtár régi botanikai könyveiből–1.
<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/sorcimke-inspiracio-konyvtar-regi-botanikai-konyveibol-1>

Study tour – egy különleges sajtónap a Pannonhalmi Főapátságban

A Bazilika800 emlékévben május 21-én a Pannonhalmi Főapátság látogatók elől zárt részeibe is ellátogathattak a sajtó munkatársai egy különleges sajtónapon.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/study-tour-egy-kulonleges-sajtonap-pannonhalmi-foapatsagban>

➤ **Kiadványok**

Collectanea Sancti Martini

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár, a Pannonhalmi Főapátsági Levéltár, a Pannonhalmi Főapátsági Múzeum – együtt: a Pannonhalmi Főapátság Gyűjteményei - 2013-ban indították útjára és jelentették meg először a gyűjtemények évkönyvét, melynek 2. kötete 2014-ben jelent meg. A 3. kötet (2015.) 2016-ban, a 4. (2016) és az 5. (2017) kötet 2017-ben, 6. (2018) kötet 2019-ben, a 7. (2019) kötet 2020 elején, a 8. (2020) kötet 2021 elején, 9. (2021) 2022. januárban, 10. (2022) 2023 végén

2023 végén jelent meg és 2024-ben került forgalomba a *Collectanea Sancti Martini* a Pannonhalmi Főapátság Gyűjteményeinek (Levéltár-Könyvtár-Múzeum) Értesítője *X. kötete*

Hír a könyvtár honlapján:

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/megjelent-collectanea-10-kotete>

Kapcsolódó hír:

A Collectanea a Hungaricana Közgyűjteményi Portálon

A Főapátság Gyűjteményeinek értesítője, a *Collectanea Sancti Martini* első kilenc kötete online elérhető a Hungaricana Közgyűjteményi Portálon:

<https://library.hungaricana.hu/hu/collection/PannonhalmiFoapatsagiLeveltar/>
<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/collectanea-hungaricana-kozgyujtemenyi-portalon>

Forráskiadvány a Benedictina gyűjteményből

A Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség (METEM) – Historia Ecclesiastica Hungarica Alapítvány kiadásában, Somorjai Ádám OSB gondozásában jelent meg a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár Benedictina gyűjteményében őrzött (jelzete: BK 734 /V) kézirat, Szívós Donát bencés szerzetes 1945-1946-ban, esztergomi házfőnöksége alatt írt naplója. A naplóra utalt és forrásként használta *Miklós Tamás A második világháború harceseményei Esztergom térségében 1944-45-ben és a város háborús embervesztesége* című könyvében. (<https://konyvkultura.kello.hu/egypercesek/2023/04/esztergom>)

A kötet bibliográfiai adatai:

Szívós Donát esztergomi házfőnök és igazgató naplója 1945. március 21.-1946. június 29.

A bevezetőt írta és a szöveget gondozta: Somorjai Ádám OSB
Budapest: Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség (METEM) – Historia Ecclesiastica Hungarica Alapítvány, 2024
(Jeles bencés tanáraink 2.) Szívós Donát naplója a Jeles bencés tanáraink sorozat 2. köteteként jelent meg

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/forraskiadvany-benedictina-gyujtemenybol>

Forráskiadvány egy a Benedictina gyűjteményben őrzött különös sorsú kéziratból

Még a két nagy háború közötti békeévek idején történt, hogy egy ifjú, történelem–latin szakos bencés tanárjelölt egy olyan úttörő munkába fogott, amelynek hazai folytatására egy emberöltőt kellett várni. Forró László Sebestyén 1936 januárjában adta be szakvizsgálati házi dolgozatát, amelynek célja az avarok történetére vonatkozó írott források kritikai összegyűjtése volt. A dolgozat védésére azonban már nem került sor, sőt, az ekkor 23 éves szerző még az év májusában mind az egyház, mind a történettudomány látóköréből eltűnt. Csak az utóbbi évek nyomozásaiból derült fény arra, hogy a bencés rendet elhagyva – egy váratlan fordulattal – elvégezte az orvosi egyetemet, 1950-ben megházasodott, majd Szegeden praktizált bőrgyógyászként 1987-ben bekövetkezett haláláig.

Magának a kéziratnak a sorsa sem kevésbé kalandos, hiszen a dolgozat bevezető tanulmányát Pannonhalmán őrzik, maga a forrásközlés pedig a Budapesti Történeti Múzeum adattárában maradt fenn. A dolgozat első, teljes közlése egyrészt kiemelt tudománytörténeti érdekességgel bír, hiszen amennyiben 1936-ban nyomtatásban is megjelenik, hatalmas lendületet adott volna a népvándorláskor kutatásának. Másrészt egy olyan

szintű komplex összefoglalása az avar kor történetének a korabeli írott források alapján, amely máig érdeklődésre tarthat számot a szakemberek és a történelem iránt érdeklődők számára egyaránt.

A kötet bibliográfiai adatai:

Fancsalszky Gábor: Az avar történelem és Karoling kútfoi. Forró László Sebestyén pannonhalmi hagyatéka

Budapest: Martin Opitz Kiadó, 2023 (Opitz Archeologica 24.)

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/forraskiadvany-egy-benedictina-gyujtemenyben-orzott-kulonos-sorsu-keziratbol>

Tudományos és szakmai tevékenység

- **Részvétel szakmai konferenciákon, kiállításokon, könyvbemutatókon**

A Magyar Kultúra Napja országos ünnepsége Pannonhalmán-1. 2024. január 22-én a Pannonhalmi Főapátság adott otthont a Magyar Kultúra Napja országos ünnepségének. Az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően ezen az ünnepségen hirdetik ki a Minősített Könyvtár címet és a Könyvtári Minőségi Díjat elnyert könyvtárak névsorát. Másodszor nyerte el sikeresen a Minősített Könyvtár címet mások mellett a bencés, ferences és piarista rend által fenntartott Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/magyar-kultura-napja-orszagos-unnepege-pannonhalman-1>

OSZK 70 - BORSA 100 Ünnepe Zircen

Az Országos Széchényi Könyvtár immár 70 éve, 1953-tól látja el a zirci Ciszterci Műemlékkönyvtár felügyeletét és gondozását. A kolostor épületegyüttesének felújítása az elmúlt években folyamatosan történt. 2024. január 31-én a könyvtár eredeti állapotában helyreállított kis galériáját adták át.

Ugyanezen a napon avatták fel a 2022. december 24-én, életének századik évében elhunyt Borsa Gedeon Széchényi-díjas bibliográfus és irodalomtörténész, az Országos Széchényi Könyvtár bibliothecarius emeritusa, az irodalomtudományok doktora könyvtárát, mely gyűjtemény a zirci könyvtár gondozásába került.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/oszk-70-borsa-100-unnep-zircen>

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének éves konferenciájáról

Központ és periféria az egyházi könyvtárak életében címmel rendezte meg éves konferenciáját az idén 30 éves Egyházi Könyvtárak Egyesülése Kőszegen, 2024. július 8. és 10. között.

A találkozó szokásos programja közgyűlés, konferencia, szakmai délelőtti és kirándulás volt.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/az-egyhazi-konyvtarak-egyesulesenek-eves-konferenciajarol>

Az OSZK Archivális Raktára átadásán jártuk, Piliscsabán

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/az-oszk-archivalis-raktara-atadasan-jartuk-piliscsaban>

222 éves az OSZK és a MNM

2024. november 25-én Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) és Magyar Nemzeti Múzeum (MNM) alapításának 222. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepségen jártunk a nemzeti könyvtárban.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/222-eves-az-orszagos-szechenyi-konyvtar-es-magyar-nemzeti-muzeum>

➤ **Egyéb programok**

Kirándultunk-szomszédoltunk

Június 7-én a kulturális terület (könyvtár, levéltár, múzeum, kulturális iroda) vezetői az Országos Széchényi Könyvtárba látogattak. Az OSZK-s kollégák szeretettel és nagy gondossággal fogadták őket. Miután megnézték Az idő arcai kiállítást – melyen a 15. századi Pannonhalmi hóraskönyv is „vendégszerepel” –, az Apponyi-teremben láthattak bemutatót a bencés vonatkozású kódex-fragmentumokból, kéziratokból és ősnymtatványokból.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/kirandultunk-szomszedoltunk>

➤ **Publikációk, előadások**

Előadás a 30 éves MKE HKSZ XXV. Országos Konferenciáján

Az idén 30 éves Magyar Könyvtárosok Egyesülete Helyismereti Könyvtárosok Szervezete 2024. augusztus 1-3-ig Veszprémben és Zircen rendezte meg 25. konferenciáját Könyvtár–Egyház–Helytörténet. Az egyházi könyvtárak szerepe a helytörténeti kutatásban címmel. Az első napon a nyitó előadást Ásványi Ilona, az EKE korábbi elnöke, a pannonhalmi könyvtár igazgatója tartotta Az egyházi könyvtárak szerepe a helytörténeti munkában címmel, Miért érdemes a helytörténettel foglalkozó kutatóknak az egyházi könyvtárakat felkeresni? alcímmel

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/eloadas-30-eves-mke-hksz-xxv-orszagos-konferenciajan>

➤ **PR-tevékenység**

2024-ben is gazdagodott és folyamatosan frissült a könyvtár honlapja:
<https://konyvtar.osb.hu/>

Amikor a hóhért akasztják...

Április 23-án a *Magyar Idegenvezetők Szövetsége* tagjai látogatták meg a Pannonhalmi Főapátságot, akik avatottan vezetnek csoportokat belföldön és külföldön egyaránt és tanítják is ezt a szakmát.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/amikor-hohert-akasztjak>

Study tour – egy különleges sajtónap a Pannonhalmi Főapátságban

A Bazilika800 emlékévkben május 21-én a Pannonhalmi Főapátság látogatók elől zárt részeibe is ellátogathattak a sajtó munkatársai egy különleges sajtónapon.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/study-tour-egy-kulonleges-sajtonap-pannonhalmi-foapatsagban>

Sajtóhírek a könyvtárról

Dániel Viktória: Szent hely, ahol az idők szava szól
Kisalföld 2024. június 7.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/szent-hely-ahol-az-idok-szava-szol>

Dániel Viktória: Feltárultak a Pannonhalmi Főapátság ritkán látott terei

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/feltarultak-pannonhalmi-foapatsag-ritkan-latott-terei>

Kisalföld 2024. június.18.

https://www.kisalfold.hu/helyi-kultura/2024/06/feltarultak-a-pannonhalmi-foapatsag-ritkan-latott-terei-fotok?utm_source=factiva_f%3Fxml_output_generate_by_type%3Dfactiva_f&utm_medium=referral&utm_campaign=hira_ggregator

Emberléptékű szakralitás – Vig György írása
Pannonhalmáról, a könyvtárról a kultúra.hu-n

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/emberlepteku-szakralitas-vig-gyorgy-irasa-pannonhalmarol-konyvtarrol-kulturahu-n>

Vigh György: Ezer éve imádkoznak a magyarokért az ország lelki erőművében

<https://kultura.hu/ezer-eve-imadoznak-a-magyarokert-az-orszag-lelki-eromuveben/>

„Különleges élmény a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár meglátogatása...”

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/kulonleges-elmeny-pannonhalmi-foapatsagi-konyvtar-meglatogatasa>

Magyar Nemzet, 2024. május 25.

Bényei Adrienn: Nyolcszáz éves a pannonhalmi bazilika

<https://magyarnemzet.hu/kultura/2024/05/pannonhalmi-bazilika-nyolcszaz-eves-kulturnemzet>

Pannonhalma legféltettebb kincsei

címmel a *Magyar Kultúra Napja* (2024) alkalmából részleteket olvashattunk a *Magyar Kultúra* magazin 2023/5. számában megjelent írásból (Gáspár Kinga: *Pannonhalma szellemi öröksége a magyar kultúra bölcsője és jövője*) a <https://kultura.hu/> honlapon: <https://kultura.hu/pannonhalma-szellemi-oroksege-a-magyar-kultura-bolcsoje-es-jovoje/>

Kitüntetés

Állami ünnepünk, augusztus 20-a alkalmából Ásványi Ilona, a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár igazgatója, az Egyházi Könyvtárak Egyesülete korábbi elnöke a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesült.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/kituntetes>

Miniportré

A CELISR (Közép-európai Könyvtár- és Információtudományi Szemle) első évfolyamának harmadik, decemberben megjelent számában miniportrék jelentek meg az augusztus 20-a alkalmából kitüntetett könyvtárosokról, köztük Ásványi Ilonáról.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/miniportre>